

ป็นดินสู่ดาว : สู่อุณหภูมิมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

1. ที่มาประชาชนปัญหา

จากเดิมประชาชนบ้านหนองผักหนาม หมู่ที่ 6 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่นยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น เกษตรกรประสบปัญหาหาราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา และสวนปาล์มน้ำมัน ต้องพยายามหาทางออกร่วมกันของสมาชิกในชุมชน เพื่อลดปัญหาความยากจนหนี้สินที่ตามมาจากราคาผลผลิตที่ลดลง แต่รายจ่ายในครัวเรือนที่ยังคงมีเท่าเดิม

2. การดำเนินการ (วิธีการประชาชนรูปแบบ)

จากปัญหาหาราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้เกษตรกรแสวงหาทางออก สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงได้นำข้อแนะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาประชาชนบ้านหนองผักหนาม ให้เกิดสังคมเรียนรู้ รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปพร้อมสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองเพื่อให้พึ่งตนเองได้ และประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในระดับครัวเรือน และชุมชน ไม่ว่าจะเรื่องสุขภาพ เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม อย่างจริงจังและถูกหลักการภายใต้การมีคุณธรรมจะนำพาให้ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนมีความสุขมวลรวมภายใต้โครงการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการ “ทฤษฎีใหม่” 3 ชั้น คือ

ขั้นที่ 1:มีความพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดจัดการใช้จ่าย

ขั้นที่ 2 :รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อทำการผลิต การตลาด การจัดการรวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม

ขั้นที่ 3:สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจภาคองค์กรพัฒนาเอกชนและภาครัฐในด้านการเงินทุนการตลาด การผลิต การจัดการ และข่าวสารข้อมูล

ในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนาม ได้รับการสนับสนุน และความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่เข้ามาร่วมบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จในด้านต่างๆ ได้แก่

❖ สำนักงานเกษตรอำเภอไชยา : ให้ความรู้ ส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่ ตลอดจนให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต การจัดการผลผลิต ให้แก่เกษตรกรในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนาม

❖ สำนักงานประมงอำเภอไชยา : แนะนำ ส่งเสริม ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ ภายในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนาม

❖ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอไชยา : แนะนำ ส่งเสริม ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ การตั้งโรงเรือนให้ถูกสุขลักษณะ ตลอดจนการป้องกันจากโรคระบาดสัตว์ต่างๆ ภายในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนาม

❖ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอไชยา : สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาศักยภาพของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนาม ส่งเสริมการระดมการเรียนรู้และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้คำแนะนำการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

❖ สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี : เข้ามาจัดทำศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีพัฒนาที่ดินที่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนาม ให้เกษตรกรได้เข้ามาเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน และต่อยอดการทำเกษตรอินทรีย์ และให้คำแนะนำ ส่งเสริมการตรวจสภาพดิน ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ สารไล่แมลง

❖ บริษัท เซฟรอน และบริษัทผู้ร่วมทุนสนับสนุน : ให้การสนับสนุนตามโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อเป็นการลดต้นทุนเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองผักหนาม โดยมอบเป็นเงินผ่านทางพลังงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 200,000 บาท ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้นำเงินสนับสนุนดังกล่าวไปจัดซื้อท่อน้ำและถังน้ำเพื่อใช้ในประโยชน์ในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนาม

❖ สำนักงานพลังงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี : ให้การสนับสนุนตามโครงการลดต้นทุนพลังงานในการจัดหาน้ำเพื่อการเกษตรและการอบแห้งผลผลิตทางการเกษตรภาคใต้ประจำปี 2562 โดยการสนับสนุนการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งเป็นการนำพลังงานไฟฟ้าที่ได้จากแผงโซลาร์เซลล์ ที่รับพลังงานจากแสงอาทิตย์มาใช้ในการเดินเครื่องสูบน้ำ เพื่อเป็นการลดต้นทุน ในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนาม

❖ ศูนย์การศึกษาอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอไชยา : ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนาม ด้วยการให้ความรู้ จัดอบรมหลักสูตรต่างๆ แก่สมาชิกเพื่อนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินการตามแนวทาง

❖ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร : ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านหนองผักหนาม สำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และส่งเสริมการพัฒนาความรู้ให้แก่เกษตรกร

3. ความสำเร็จของการดำเนินการ (ผลผลิตประชาชนผลลัพธ์ประชาชนผลกระทบ)

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในชีวิตประจำ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน โดยสามารถแยกได้เป็น

ขั้นที่ 1: มีความพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดจัดการใช้จ่าย

➤ ประชาชนบ้านหนองผักหนาม มีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยน Mindset ของตนเอง จากเดิมคนในชุมชนและศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองผักหนามได้ปลูกผักสำหรับไว้รับประทานเอง และไว้ขายภายในชุมชน ปริมาณผักมีจำนวนมากทำให้รับประทานและขายไม่หมดจึงเกิดความคิดที่จะเพิ่มช่องทางการขายผัก

ขั้นที่ 2 : รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อทำการผลิต การตลาด การจัดการรวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม

➤ จากการนำความรู้จากการทำกิจกรรมในชุมชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานในภาครัฐต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจมาถ่ายทอดความรู้ และหันมาปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ โดยใช้พื้นที่จากการปลูกพืชหลัก ประมาณ 2-3 ไร่ ในการมาปลูกผักสวนครัว เกษตรกรบางรายก็ไต่ค้างพาราลงบางส่วนเพื่อหันมาทำการปลูกผัก โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชามาเป็นต้นแบบในการทำการเกษตร เน้นการทำการเกษตรประณีต คือ การปลูกพืชผัก เน้นความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยนำความรู้มาผสมผสานปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรม จนเกิดการจัดตั้งกลุ่มปลูกผักสวนครัว และมีผลการดำเนินงานอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง สมาชิกจึงเกิดการรวมตัวกันเพื่อขอจดทะเบียน ในนาม วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านหนองผักหนาม

ขั้นที่ 3 : สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจภาคองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคราชการในด้านเงินทุนการตลาด

➤ วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านหนองผักหนาม ได้ประสานความร่วมมือในการหาช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านศูนย์กระจายสินค้าห้างเทสโก้ โลตัส โดยทางศูนย์กระจายสินค้าห้างเทสโก้ โลตัส ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ มาดูแปลงผักและให้คำแนะนำในการเพาะปลูก เป็นผักปลอดภัย GAP ทุกแปลงในหมู่บ้าน ผักที่ผลิตได้ทั้งหมดทางศูนย์กระจายสินค้าห้างเทสโก้ โลตัส จะรับซื้อจากผู้ผลิตในชุมชนทั้งหมด โดยเริ่มส่งผักให้กับศูนย์กระจายสินค้าห้างเทสโก้ โลตัส ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ จำนวนผู้ปลูกผักในหมู่บ้านมี จำนวน ๑๕ ราย ซึ่งขณะนี้จำนวนผู้ปลูกผักทั้งหมดในตำบล จำนวน 80 ราย ผักที่ปลูก ได้แก่ แตงกวา ขมิ้น ผักบุ้ง กระเจี๊ยบเขียว ตะไคร้ ใบมะกรูด กะเพรา โหระพา พริกเขียว ชะอม พริก มะละกอ เป็นต้น นอกจากคนในชุมชนที่มาส่งผักให้กับกลุ่มแล้วยังมีเครือข่ายภายในอำเภอที่ส่งผักให้กับกลุ่มด้วย ได้แก่ ตำบลป่าเว ตำบลตลาดไชยา ตำบลโมถ้าย และตำบลปากหมาก รวมทั้งยังมีเครือข่ายภายนอกอำเภออีกด้วย ได้แก่ ตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ ตำบลถ้ำผึ้ง อำเภอพนม ตำบลถ้ำสิงขร อำเภอคีรีรัฐนิคม ตำบลคลองไทร อำเภอท่าฉาง ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ตำบลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี โดยกำหนดให้จันทร์ พุช ศุภร์ เป็นวันนำผลผลิตไปส่งให้แก่ศูนย์กระจายสินค้าเทสโก้ โลตัส โดยมีตัวอย่างครัวเรือนนำหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับ ประยุกต์ใช้จนประสบความสำเร็จ สามารถเป็นครอบครัวพัฒนา เพื่อเป็นแบบอย่างในการทำเกษตรให้แก่ผู้อื่นได้มากกว่า 30 ครัวเรือน ซึ่งแต่ละครัวเรือนจะมีกิจกรรมที่โดดเด่นแตกต่างกันไป อาทิเช่น ครัวเรือนนางสาวพนมรัตน์ รักเหล็ก : ซึ่งเดิมทำสวนยางพารา มีรายได้จากการปลูกยางพารา เดือนละประมาณ 10,000 บาท ต่อมาช่วงเศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้ราคายางพาราตกต่ำ ทำให้มีรายได้จากการปลูกยางพาราลดน้อยลง เหลือเพียงเดือนละ 3,000 บาท จากการหันมาทำเกษตรแบบผสมผสานจนทุกวันนี้มีความสุขเพิ่มมากขึ้นที่ได้อยู่กับสัตว์ ได้อยู่กับสิ่งมีชีวิต และปัจจุบันมีรายได้จากการทำเกษตรผสมผสาน ประมาณ 30,000 – 40,000 บาทประชาชนเดือน

4. ปัจจัยความสำเร็จ

1) ผู้นำเข้มแข็ง โดยนายประสงค์ ชูแถม อดีตผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองผักหนาม ในขณะนั้นมีความมุ่งมั่นในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาถ่ายทอดให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

2) หมู่บ้านได้ดำเนินการจัดเก็บและรวบรวมองค์ความรู้ ได้มีการจดบันทึกไว้เป็นรูปเล่มและจัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ประชาชนภูมิปัญญา ให้กับเด็กนักเรียน และผู้ที่สนใจได้เรียนรู้เพื่อสืบทอดองค์ความรู้ประชาชนภูมิปัญญาไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลา โดยผ่านการจัดกิจกรรมในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ของหมู่บ้าน

3) ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม บ้านหนองผักหนามได้ใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้ประชาชนกิจกรรม การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและกิจกรรมในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภายในชุมชนและนอกชุมชน โดยผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ดังนี้ เฟสบุ๊ค “หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองผักหนาม” ประชาชนไลน์กลุ่ม “ชุมชนคนบ้านห้วยไผ่” และ “เศรษฐกิจพอเพียง ม.๖”

4) การสร้างเครือข่ายการพัฒนา เครือข่ายหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอไชยา มีการเชื่อมโยงประสานงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประชาชนศึกษาดูงานระหว่างครอบครัวพัฒนาและแกนนำของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายในอำเภอไชยา ซึ่งมีอยู่จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านเลม็ด หมู่ที่ ๕ ตำบลเลม็ด บ้านเชิงสมอ หมู่ที่ ๑ ตำบลเวียง บ้านขนอน หมู่ที่ ๑ บ้านคลองยวน หมู่ที่ ๘

ตำบลทุ่ง บ้านฝายพรุ หมู่ที่ ๑ ตำบลตะกรบ บ้านกลาง หมู่ที่ ๒ ตำบลโม่ถ่าย บ้านท่าไม้แดง หมู่ที่ ๓
ตำบลปากหมาก บ้านห้วยตาหมิง หมู่ที่ ๖ ตำบลปากหมาก และบ้านท่าหัก หมู่ที่ ๓ บ้านเขาพนมแบก
หมู่ที่ ๔ ตำบลป่าเว

*****